

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

Det här verket har digitaliseringen vid Göteborgs universitetsbibliotek.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.

This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

lösören på så saker pant. Jag ber skyldigast om ursägat en lärda nyhet kommet att inviklas i så olärda saker. Ånnu et ord. Den berömda Konst-mästaren och Chynisten, von Greiffenstein, har ånnu den bengenhet, att förråda sin hemliga Wishet, och tillika många några Banco-sedlar. Ester många besökningar, och ånnu flera besök, har han hundrade Konster sig för behålna; med hvilka han ej enwisas, utan utveta sina Ljus, skapar ut- och inlandska Frugter, wändte Metaller i bläck, och är en Phosphorus här i Staden Som Matwakare, lärde jag helsit, at stöpa Ljus p Greiffensteinska Moden. Han skal vara Lust Adelzman, och Son af forna Geheime-Rådet hos Land-Grefwen af Hessen-Darmstad, åsven Swäger med den i nyare Historien så bekante Öfwersten Meno. Om Fadrens egendom gådt bort i rök och Förstö, ha Sonen tillsfallet et ogement arf i Kunstepen, och ofte nekeligen många Näringsfång.

Götheborgska Wexel-Courses.

Onsdagen. Lördagen.

London	- -	54 $\frac{1}{4}$	Dal. K:rn:
Amsterdam	50 $\frac{1}{4}$	50 $\frac{1}{4}$	M:t K:rn:
Hamburg	48 $\frac{5}{8}$	48 $\frac{3}{4}$	M:t K:rn:

Utgågne Skeppare åro Jöran Smitt til Ill of Man med Järn och Bräder, Alexander Douglass til Camphier med Ostindiske Gods.

Antommen är Lars Larsson Töle från Belfat med Smör.

Som Kundgörelserna göra de viktigare Nyheter för storupas, at jag nödgas undertiden bygga en Fingel vid Mogals netz; aleſā tagas hådanester inga olärda saker emot, ånnu mindre på trycket utgivwas, utom wanlig wedergålning af g:t til Gre:G:mt: en mättelig exfätning för un och ofvermodad kostnai-

Götheborgska Sagasinnet.

den 29 Januarii 1759.

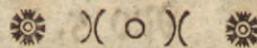
Kyrko-Tidningar.

Kyrkoherden vid Hospitalet, och Öhrgryte Församling, Herr Mag. Wallerius, är nyligen hedrad med Prostenamn, hvartil han offenteligen lyckönskas.

Vivat Präpositus Wallerius! Hospita vivat!

Nec magis hoc ullum Svedia nomen amet! Vi var nye Prost är Soneson af framledne Bisshop Wallerius, och Syskonebarn med två widberömda Professorer, och en Prost, om icke Doctor i Merike, af samma namn. Hos de Romare war ock en betydande Slägt, som bokstafweras på samma vis, hvilken jag redan släget ur hägen, sedan jag blifvit Svenfel och hållen. Finge jag nödigt wirke til en beskrifning öfwer Hospitalet, Moderkyrkan i det nya Prostretet; skulle jag öfördrogeligen rikta Magasinet med fromma Nyheter. Ånnu räknar man så Prostar i Stiftet, utom de 10 ordentelige, som åro (a) Herr Doctor och Dom-Prosten, Matthias Otto Ubechel, Herr Rector, Jacob Atfwidson, Prost öfwer Södra, Herr Wilhelm Brag, Prost öfwer Norra Dom-

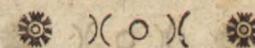
(a) Detta är på begärani upteknadt, och mig öfwerlemmades, af vår ontröttlige Secreterare vid den Aladelige Rätten härländes, Herr Johan Alander, hvarsförre skyldigast tackas.

Dom-Prostteriet, Herr Doctor, Jonas Wahlborg Prost öfwer Elfsyssels Contract i Bohus Län, Herr Mag. Matth. J. Ekström, Prost öfwer Wiktor Contract i samma Län. Marks Prostteri är ånnu dikt, efter Äldermannen för våra Prostar, Herr Mag. Aurelius, känd som fördom Lector, Prost och Riddagsman. I Kind lesiver ånnu gamle Prosten, Herr Lars Lignelius. I Halland märkes Prosten uti Hjärn och Wisse-Härader, Herr Mag. Severin Wall uti Himle-och Faurås Härader, Herr Magister Jonas Brag, uti Halmstads Prostteri, Herr Andrew Gadelius, i Laholins Contract, Herr Carl Hummel Bror med Herr Landskövdingen Hummelhjelm, o de flere namnkunnige Humlar. Local-Prostar åt utom Theologiä Lectorerne, Herrar Elieser Poppelman och Swen Jacobson, Pastorn i Hässlöf Herr Mag. Herlach Dahlberg, Pastorn i Snöftorp, Herr Christi Hummel, Pastorn i Drengsred, Herr Philip Otto Dahl, Pastorn i Starkerr, Herr Mag. Daniel Pelman, Pastorn i Skeplanda, Herr Mag. Sever Ring, och Pastorn i Hospitaler och Öhrgryte, Herr Magnus Wallerius. I hela Bohuslän, Mark o Kinds Prostteri, samt Hjäre- och Wisse-Härader ingen characterisera Kyrkoherde. Theologiä Doctor åro ej öfwer 3 i hela Stiftet, näml. Hans Högvödighet, Herr Bisshop Jöran Wallin, Herr Dom Prosten Matthias Otto Ubechel, och Herr Prost Jonas Wahlborg.

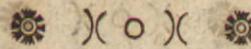
Stads-Nyheter. Krögare sälja

En Kanna godt och klart dubbelt Öhl, för 1 öre Samt, Krögare-öhl för 5 öre, Måltids-öhl för

öre, Swagdricka för det samma, Spis-öhl för 2 öre R:mt. Innan Låsaren blir aldeles otorstig, vil jag påminna, at i Stockholm åro mellan 7 och 800 Krögar, och här i Staden jämst 100, alla belägna i Svenska Församlingen: rikt åmne til allehanda betragtelser, doch med förbehåll, at ingen misstunder en så widlyftig fundskap i Krögare-Historien. Som endaste mytan af Krögar är de fattigares mäklighet, at få sit dagliga dricka, när de förtjent några styver; och detta ändemål kan winnas, utom alt för mycken tidspillan af myttiga tjenstehjon; altså dristar jag undersöka, huruvida antalet af våra Krögar är för stort eller litet. Här i Staden finnas, med Garnisonen och alt, ej mycket öfwer 10000 Människor, små och stora, det är 100 för hvar Krög: hvaraf halfwa delen åro Qwinfolk, hvilka mindre tillita dessa Wisthus: och af de 50, som fallet hvar Krögare til, är häften Barn och Ungdom, hvars före återstår 25 allena. Formodeligen lär 13 häribland, intagne af sundare tankar, hålla Krögar för mindre hederliga Scholar. Altså ställer endast et dusen Personer til hvar Öhl-Krämare: hvilken uträkning åfwen har rum i Stockholm, så wida folkhopen är mellan 70 och 8000 derstädes. Krögar åro saledes altför många, helst om en helbregda Piga finnes på hvar ställe, som uposrar sin tid ofta til andras stadeliga tjenst. Ibland hederlige Krögare i Staden, och dem som hafta rikligare näring af incomme Bonder, märkes Pehr i Kyrkobyen, hvilken före efter den siste olyckelige mådelen, funnet hurtighet och utvågar nog, at upbygga et stenhus, beläget vid lille Bomen. Ånnu en anmärkning, hvars före jag wántar heder och tacksgäelse af de gode Krögare.

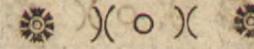
De

De borde hwardera tyckes mig, förse sig med et dusse Kalfvar, hvilka ruset kommer oförlifneligen in till mätta, enligt Herr Baron Brauners uppmuntrande Förslag. Kostnaden at göda med dricka är medelmättig tid lindrigare, åtminstone här omkring och om köttet blifwer mindre hvitt än godt, är det ist wål efter ypperste smaken.

Medan jag talar om Wåtvaror, märkes, Arach kostar nu mera 12, och icke 9 Dal. Kammar Så ändrar sig tiden innom 14 dar. Mjöd är en dricka som kommet aldeles ur moden, ehuruval den i forntider smakat för en årlig Swensk. Jag har fått slag, kommet ifrån Jutland, som utan wanheder förestås i ställe för win. Likaledes bör med sthvheder ihogkommas den årlige Rebba, som sätter ej hgre Taxa på det förräffliga Hallebåksvatnet, än p spisöhl. Genom 3 til 4 Dalers forslag erhålls likväl kanna hvor dag året öfver: hvilket är stort åiffsl emot 7 Dal. och 20 öre S:mts utgift, efter dageligt omgålden för et lika Wattumått. I bland andra utstegrada varor räknades och vatnet ej längesedan, hvilket har sina skäl, utom annat, i den bekanta Foderbosten. Näringsfånget är oemotsägeligen nyttigare i Staden, än båtande för Rebba, om han räknar Öf dagsverken, och hvad försunnas vid gården. Det utan sager Historien, om hon är sann, at et ankar vatten undertiden, med Brännewins Indelning, inslupen genom olyckeliga mizhugg strandat i Tullen. Om sider märkes, at detta Watnet borde med Chymist rön prövas, och af Naturkunnige vånta sin tilståndga värdering, ej annorlunda, än myligen hånta i Lolland.

Såso

Såsom litet Bihang til Arikeln om Markegången, inryckes följande Utdrag ur Wennersborgs Markegångs-Taxa för år 1758.

Städernas Taxor.

Markegången.

	Borås	Webersb.	Alingsåhs	Ulric.h.	Åmål	Dal.S:mt.
Nia.	11	12	12	10	11	12 "
Korn.	8	10	10	8:16	9	10 "

	Borås	Webersb.	Alingsåhs	Ulric.h.	Åmål	Dal.S:mt.
Malt.	8	11	10	8:16	9	8 "

I denna Taxa är intet Medium så noga agtat, twifwelsutan af goda grunder, ehuruval Maltet, hvilket efter Städernas Taxor är dyrare, blifvet i Markegången lågre taxerat än Kornet.

Und Frimurare-Barn- och Kopp-hypnininghuset häftstades åro förlebet är ympade 12 barn, under Herr Engelhardts, vår berömlige Stads-Fältskärs, öna wård, och wanligens lyckeliga tilshn: at förtiga flera små Med-människor, som genom detta wålsignade Medlet blifvet lyckeligen frälste från Barna-pesten, jag menar de wanliga Kopporna. De som frie från fördömar, eller upmuntrade af dessa föresteg, täckas i Herr Engelhardts händer öfverlemina sina kåra Pantter, bora innom den 15 Martii anmåla sig, at låta dem genomgå denne så helsosamme, som ej widspelige Skarselden.

Utan at i minsta mål förringa en så fråtelig, och för andra lojer afundswård, anstalt, har jag likväl en närrörande beskyllning emot Kopp-hypninen. Det påstäs af andra, (och bevis der til äger jag) at "år 1757 flere dödt af Koppor här i staden, än tilforene, "hvartil hypninen skal nödwändigt gifvet anledning: "är förbenschul rådlig, om smittan ej kan hindras ut- omgårds, at antingen lemnna dessa rådningsmedel, el-

ler

X O X

"ler dröja, tils Kopporna redan insunnet sig; och
"åsventyras med sselfrva curen. År det af flera r-
"afgjort, at mot 12, som lyckeligen genomgådt ympni-
"gen, et större eller lika antal lidet af wadelig smitta
"så winnes ej åndamålet: tvårtom fastas öma samm-
"ten i billiga qwal öfwer småfolket, som blifvret geno-
"de ympades båtnad försordeladt. I Memoires d'
Trevoux 1757, för Januarii månad, då Kopp-ym-
pningen härstades inrättades, står en lång Artikel, som
hotar Herrar Kopp-ympare. En namslös Förfat-
re, hwars samwete svider öfwer Ympningen, glömme
ej att påstå de små åsventyrares båsta. Bland affin-
kande skål, som ej sparas, synes detta vara det starkaste.
Huru tilsörlig Ympningen må vara, säger han
"bör den ej widtagas på din nästes kostnad. Inga
"har orsak at klag, när Kopporna af naturliga orsak-
"fer rasa. Men om Ympare sprida denne Far-
"stånge til ansvar både för Gud och människor. Ich
behöfves i vår uplysta tid, at lägga längt ifrån lan-
det, för at bryta dessa vågor. Troligt, at Kopp-ym-
pningen lidet oförskilt, och här begås fallacia caussa-
non causæ, at tala så hiskeligen lärda. Om några
öfwer wanligheten dödt af Kopporna år 1757, blefva
så mycket färre borttrykte i förledet år. Ympning-
war doch i gång hela tiden. Sedan bör esterses,
hwilka månader barnen dödt af wadelig smitta. Ho-
vet, huru domen faller ut, når ransakningen går rått-
vågar? Deftutan är Kopgifstet nästan oundvikeligt
år då icke lycka, at hela verlden har tillgång til et so-
beprofvat motgift? och vålsignelse nog, at ingen ge-
nom detta Medlet förlorat, hwarken uti eller utan
Kopp-ympnings-huset, och at ympningen ingen vågras.

Doch

X O X

Doch är angeläget at skilja mellan Barn- och Ym-
pnings-Huset. I det förra åro många med döden
afgångna; men i det sednare aldeles ingen.

Wid detta tilfälle kan jag ej förtiga, huru heder-
ligen utlänne Loger yrtrat sig om Salomoniska Inrät-
ningen. I slutet af Frimurare-Almanachan för
år 1758 talas i hög ton om et Werk, som förenar Lå-
kare-konstens framsteg med en brinnande åtrå, at
"ådelt använda den til människjo-slägrets båtnad.
Denna Loge, heter det, tar på egen kostnad emot barn
af bågge Könern, dem Föräldrar ditbringa. De för-
re få nya kläder från tå til topp, och förberedas der-
stades, at undergå ympningen på en tid af 3 Måna-
der, då de läckert underhållas, och skötas på det synig-
gaste. Man qvarhåller dem några wekor efter slu-
tad Eur, och sänder dem sedan, försedde med båtre
kläder och helsa, til Föräldrarne tilbaka. Den som
törfstar ester mera beröm, bestå sig Almanachan: jag
är trög Öfversättare.

Den 27 sistledne December, eller vid sista Frimurare-Högtiden, räknade man 48 synlige Ledamöter
af denna berömda Loge. Intet människligt öga har
sedt tåckare Förkläden, sade några, och den lilla Mur-
slesven war et mål för många åskådare, som gjorde
utom Bröderkapets kostnad en högtidelig Hane. Det
är ingen hemlighet, at Fendrichen, Herr Baron B.=
riktat Frimurare-Sångerma. Hvad under, om jag
framdeles förskrifver något lärda ifrån det Salomo-
niska, och i flera affigter mitra, Sålfäpet?

Venedig. Joseph Grillo, en Slägtinge af
våre widberömde Grillar, och Härtig af runda Ver-
get, Fal gista sig med Råds-Herren Grimani Doter,
som får i Morgongåsва 40000 Plåtar. På-

Påminnelse til Sättaren. Jag förbehåll mig, för alt det lärda förtroende, som bör vara imellan, at ingen bokstaf sättes annorlunda, än hundrakisten intygar. Det kommer ofta an på et ställe för o, at mista hela sit Grammaticaliska nam och rykte. I första Arket, 7 s. 26 l. står wore wero i Tert. plur. Imp. Etaledes komme för Eomo på 8 s. 17 l. NB. Detta var illa swarwad Swesta, tv Verba tert. Conj. lyftas i tert. plur. på o, i prima pl. på e, sika som alla Verba. Dejutan min Boktryckares Adjunct emvis, angående stad Bourdeaux, som oagrad all rättelse från Bordeaux blef obegripeligen illa trykt på ic l. 15. Får en Swensk Aristarchus, eller Ordryttare, se dnu fel, så blifwer ej Sättaren, utan jag, miiranke för fteri både i Fransöla och Swenska Skrifkonste. Bot med alla Tröck-fel; dereft jag ikke så ställer in med min Hjälpare, at han tækkes framdeles åt sig hela det lärda ansvaret, i hvilket hægges vår summelse ofz utan twiswel fastar.

P. S. På tolfte sidan står 20, bör läsas 25. 14 sidan står Gehinan, bör läsas Schröder. Detta et stort tröckfel: men det är godt at få sylla på någo

Som Critiquer inkommer ifrån Stockholm och fl Orter öfver roliga, men widlystiga Rundzvessel, så leude hädaneffter serfält, och erhållas hvor Måndag i min Rästuga, för i öre Smt. Exemplaret. Jag begår ingen numeration på detta nyttiga Lapperi; men icke kan jag ceka det för intet. Det kommer nu an på de fleste Läsa smak, om Herrar Stockholmare skola framgent hålla omögeligt, at skrifa Lärda Nyheter ifrån en ort, där stan inga gifwas. Så lyda orden i helswa Volkstafven; detta blir hela företalet til et Arbete, som får denna öfver skift; Hvad Nytt i Staden?

N:o I.

Hvad Nytt i Staden?

den 29 Januar. 1759.

En högtbedröfwad Enka på Rådstugo-Källaren helsar alla, som fritt presenter af räkningar, med wänlig begåran, at de tåktes af Christelig kärlek afbörda sig deras skyldighet, och det innom 3 wekor. Ondt eller godt sammets öfwer obetalta förtäringar blir, efter åldre och nyare rön, värre och icke härre genom trågna påminnelser. Skulle dessa drifffädrar ej vara starka nog, ärnar en wärnlös Enka genom stöd af Lagen förmå gäldenärer, at fulgöra sina pligter. Dessa ken til denna stränghet är intet annat, än en cryckande nöd för Sterbhüser, som kännes å sin sida vid Borgenärer, hvilke svårlijgen tilfredsstallas utom redbar betalning. Ingen förtänke mig för hård Skrifart, i fall denna kundgörelse blir et åskedunder i någras öron. Som en borgelig nyhet märkes, at denne Källare-rättigheter kostar årligen 300 Dal., och har likväl många Friare.

Hos Handelsmannen, Herr Jens Fr. Jennis, finnas friska Citroner och Pomeranfer til köps, om de icke redan gådt med til Punche och Bischoph: i hvilket fall något förråd gifwes hos Herr Dahlberg, boende i Båtalbermannen Hungrens hus. Priset är allestådes billigt, och likväl otillåteligt at weta. På sednare ställe säljes en hop Färnibråte desfutom, säsom Skräpor för Hästar, och Burar för Foglar af alla Lungs-mål, &c. &c.

Engelska Potates, förmödeligen af bästa sort, hafwa nyligen seglat hit, och taget in hos Herrar Scott och Macfarland. Af